

Child-up – moninaisen kotoutumisen tutkimus- ja innovaatioprojektin tulokset tukemassa eurooppalaista lasten ja perheiden kotoutumispolitiikan kehittämistä

29.6.2022

SeAMK on ollut yhtenä kumppanina Euroopan Unionin rahoittamassa Child up -Horisontti-tutkimushankkeessa (1.1.2019–30.6.2022), jonka päätöskonferenssi pidettiin 9–10.6 Brysselissä, Belgiassa. Child up -hankkeessa tutkittiin maahanmuuttajataustaisten lasten toimijuutta ja osallisuutta erityisesti kouluympäristössä ja sitä, miten heidän kanssaan työskentelevät ammattilaiset, opettajat, sosiaalityöntekijät ja tulkit, tukevat heidän toimijuuttaan. Child up -hankkeessa käytettiin hybridikotoutumisen (eng. hybrid integration) käsitettä kuvaamaan sitä, miten kulttuurinen identiteetti rakentuu henkilön toimijuuden, eli

valintojen ja mahdollisuuksien toimia ja osallistua, kautta eri vuorovaikutustilanteissa. Tämä hybridikotoutuminen on mukautuvaa ja monisuuntaista luonteeltaan riippuen henkilöiden eri tavoitteista, kokemuksista ja tilanteista. Hankkeen keskeinen viesti oli se, miten eri ammattilaisten, jotka työskentelevät maahanmuuttajataustaisten lasten ja perheiden kanssa, tulee tukea aktiivisesti maahanmuuttajataustaisten lasten toimijuutta ja osallisuutta heitä koskevissa asioissa ja toimintaympäristöissä, erityisesti kouluissa. Toisena viestinä painotettiin sitä, miten jokainen lapsi (henkilö) kulttuuritaustasta, iästä ja sukupuolesta huolimatta jakaa jotain sellaista, mihin me kaikki voimme samaistua.

Child up-hankeessa kerättiin kattavaa ja monipuolista tutkimusaineistoa kyselyiden, yksilö- ja ryhmähaastatteluiden ja havainnoinnin avulla. Suomen lisäksi aineistoa kerättiin eri hankekumppanimaissa Belgiassa, Saksassa, Italiassa, Puolassa, Ruotsissa ja Iso-Britaniassa. SeAMKin Tiina Hautamäki, hankkeesta vastaa yliopettaja, yhdessä Aino Alaverdyanin, lehtori, kanssa esitti päätöskonferenssissa kyselytuloksien koostetta, mitä oli kerätty lapsilta (N=3958), vanhemmilta (N=2282) ja ammattilaisilta, opettajilta (N=421), tulkeilta (N= 123) ja sosiaalityöntekijöiltä (N=332).

Lasten kyselytuloksien nostot

Lasten kyselytulosten perusteella suurin osa lapsista olivat hyvin positiivisia suhteessa omaan osaamiseensa; ja useilla oli positiiviset suhteet omiin kavereihinsa ja perheeseensä. Noin 30–40 % lapsista eivät kokeneet koulutehtäviä positiivisina. Maahanmuuttajataustaiset lapset saivat harvemmin apua. Lähes kaikki lapsista seurasivat opettajien ohjeita (86 %) ja kysyvät tarkennuksia näistä ohjeista (82 %). Suurin osa lapsista myös

kokivat, että he voivat puhua vapaasti ajatuksistaan (74 %) ja tuntemuksistaan (73 %). Yli puolet lapsista kokivat, että he voivat osallistua päätöksiin koskien kouluaktiviteettejä (67 %) ja ilmaista ideoitaan luokkahuoneen järjestelyjen suhteen (62 %).

Opettajien kyselytuloksien nostot

Opettajien keskuudessa oli vahva yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten luovia ja uusia ideoita tuetaan koskien opetusta ja kannustetaan lapsia tuomaan esille heidän kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollistetaan itsenäiset keskustelut (59 %). Lähes puolet opettajista tukivat lasten aloitteita opetuksen ulkopuolella (46 %); koulun aktiviteettien nähtiin myös rajoittavan joidenkin opettajien toimintaa lasten tukemisessa eri aktiviteetteihin koulun ja opetuksen ulkopuolella. Opettajien kokemus heidän minäpystyvyydestään oli korkea erityisesti koskien kaikkien lasten kanssa työskentelyä (60 %). Opettajat kokivat matalinta minäpystyvyyttä koskien etnisten stereotypioiden vähentämistä luokassa (40 %) ja tietoisuuden lisäämistä eri kulttuurisista eroista (42 %).

Vanhempien kyselytuloksien nostot

Vanhempien positiivinen arviointi kommunikoinnista opettajien kanssa (84 %) oli yleisempää kuin opettajien positiivinen arviointi kommunikoinnista vanhempien kanssa (57 %). Opettajat mainitsivat yleisimmiksi haasteiksi kommunikoinnissa vanhempien kanssa vanhempien kiinnostuksen ja kielitaidon puutteet, kun taas vanhemmat vastasivat työmäärän ja aikarajoitteiden keskeisimmiksi haasteiksi kommunikoinnille; maahanmuuttajavanhemmat mainitsivat suurimmiksi esteiksi kommunikoinnille kielitaidon puutteet. Tulokset tuovat esille selkeää tarvetta käyttää eri kommunikointivälineitä opettajien ja vanhempien välisessä viestinnässä. Suosituimpia kommunikointivälineitä olivat nettiportaalit ja kasvokkaiset tapaamiset; lisäksi

puhelimen ja sosiaalisen median viestejä ja oppilaiden ”reissuvihkoja” hyödynnettiin viestin vaihdossa vanhempien ja opettajien välillä.

Tulkkien kyselytuloksien nostot

Hankkeen kohdemaissa maahanmuuttajataustaisten lasten kielipalvelut olivat eri tavalla järjestetty kouluissa, esimerkiksi Iso-Britanniassa tulkit eivät työskentele kouluissa, kun taas esimerkiksi Ruotsissa suurin osa maahanmuuttajataustaisista lapsista vastasivat saavansa riittävästi kielellistä tukea luokassa. Kielen ja kulttuurin sovittelu on laajalti jätetty huomioimatta eri kohdemaissa, lukuun ottamatta Puolaa (70 %) ja Ruotsia (59 %). Suurin osa tulkeista (75 %) olivat saaneet opetusta monikulttuurisista asioista. Tulkit kokevat, että heidän tulee osata toimia monikulttuuristen luokkien kanssa (71 %), kun taas kriittisin kohta heidän työssään on etnisten stereotypioiden vähentäminen (67 %). Yli puolet tulkeista tukevat lapsia tuomaan esille heidän mielipiteensä aikuisille (51 %) sekä tukevat lapsia ilmaisemaan ja ajamaan heidän mielenkiinnonkohteitaan (56 %).

Sosiaalityöntekijöiden kyselytuloksien nostot

Sosiaalityöntekijät näkivät asiakassuhteensa (99 %) ja kollegiaalisen tuen (91 %) positiivisina asioina työssään, kun taas kriittisemmin suhtauduttiin esihenkilöiden antamaan tukeen (75 %) ja yhteistyöhön eri tukiverkostojen kanssa (78 %). Jopa 40 % sosiaalityöntekijöistä kokivat ylivoimaisina heidän asiakaskontaktinsa. Näistä tuloksista huolimatta sosiaalityöntekijät kokivat eniten luottamusta omiin kykyihinsä toimia kulttuurien välisessä viestinnässä ja hankalissa tilanteissa suhteessa muiden ammattilaisten vastauksiin. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä (70 %) oli myös saanut koulutusta monikulttuurisista asioita.

Sosiaalityöntekijät kannustivat lapsia tuomaan ajatuksiaan esille aikuisille (60 %) sekä tukivat heitä ilmaisemaan ja ajamaan heidän mielenkiinnonkohteitaan (57 %). Sosiaalityöntekijät tukivat eniten lapsia jakamaan luovia ja uusia ajatuksia koskien sosiaalityötä sekä kannustamaan heitä niiden toteuttamisessa (50 %).

EU:n lapsilähtöisen maahanmuuttopolitiikan edistäminen

Child up -hankkeen päätöskonferenssissa Michalis Moschovakos, Euroopan Komission Koulutuksen ja kulttuurin pääosaston (DG EAC) edustaja, toi esille puheenvuorossaan EUn kasvavan tuen eri maahanmuuttoon liittyvien hankkeiden rahoitukselle. Hän korosti sitä, miten Child up -hankkeen aikana luotu laaja tutkijaverkosto lasten ja perheiden maahanmuuttoon liittyen tukee EUn maahanmuuttopolitiikan asiantuntijaverkoston vahvistumista. Child up -hankkeen tulokset ja johtopäätökset tuovat omat panoksensa tukemaan EUn maahanmuuttopolitiikan suunnittelua koskien lasten ja perheiden kysymyksiä. Tulosten nähtiin olevan merkittäviä myös suunniteltaessa ukrainalaisten lasten kotoutumistoimia EUn eri maissa.

Child up -hankkeen aikana luotu laaja tutkijaverkosto (Kuva: Shannon Damery).

Aino Alaverdya
lehtori
SeAMK

Kuvat:
Microsoft 365 –kuvapankki
Shannon Damery

Tutustu lisää:

Children Hybrid Integration (Child-up) – SeAMK ProjektitChild UP (child-up.eu)

Lähteet:

Executive summary, quantitative analysis, Work package 4. Child-Up Consortium. https://www.child-up.eu/wp-content/uploads/2020/10/CHILD-UP-Report-on-the-analysis-of-quantitative-data_FULL.pdf